

DOI: 10.22620/agrisci.2010.03.013

ИНДЕКС НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ СТАТУС НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
INDEX OF SOCIOECONOMIC STATUS OF THE RURAL AREAS**Мария Заркова**
Mariya ZarkovaАграрен университет - Пловдив
Agricultural University - Plovdiv**E-mail: mvzarkov@abv.bg****Резюме**

Наличието на обобщаващ показател за оценка на текущото състояние, динамика и потенциал за социално-икономическото развитие на селските общини е добра основа за разработване на ефикасни институционални и политически решения, насочени към стимулиране и генериране на местния икономически растеж.

Предлаганият тук интегрален показател, наречен „Индекс на социално-икономическия статус“ (ИСИС), осреднява четири съставни индекса, чрез които текущото състояние на селския район се съизмерва със средното национално равнище. Подбраните индикатори отчитат нивото на вътрешния потенциал на общината за генериране на доходи, степента на зависимост на местното население от трансферирани от централизирани фондове парични доходи, местното търсене на труд и неоползотвореност на наличната работна сила и качеството на възрастовата структура на населението.

Анализът на получените резултати води до класифициране на 15-те селски района на Пловдивска област в четири категории: 1) с нормален (в смисъл близък до средния за България) социално-икономически статус; 2) със среден социално-икономически статус и проблеми с търсенето на труд; 3) със среден социално-икономически статус и проблеми с доходите; 4) с нисък социално-икономически статус.

Abstract

The presence of a composite indicator for assessing the current situation, dynamics and potential for socioeconomic development of the rural communities is a good basis for developing effective institutional and political decisions aimed at promoting and generating local economic growth.

The proposed integrated indicator here called "Index of socioeconomic status" (ISES), averages four composite indexes through which the current state of the rural area compares to the average national level. The selected indicators report the level of internal potential of the municipality to generate income, the degree of dependence of the local population on cash income transferred from central funds, the local demand for labor and under-use of the available workforce, and the quality of the age structure of the population.

The analysis of the obtained results leads to the classification of the 15 rural areas of the Plovdiv district in four categories: 1) with normal (close to the average for Bulgaria), socioeconomic status, 2) with an average socioeconomic status and problems with the search for employment; 3) with an average socioeconomic status and problems with income and 4) with low socioeconomic status.

Ключови думи: селски район, интегрален показател, индекс на социално-икономически статус, класификация на селски общини.

Key words: rural area, integrated indicator, index of socioeconomic status, classification of rural communities.

ВЪВЕДЕНИЕ

Индексният метод е отдавна известен, широко използван, ефективен, достъпен и разбираем статистически инструмент за измерване и проследяване на динамиката и териториалното разпределение на сложни икономически процеси и явления. Международно утвърдени са такива показатели като

Индекса на потребителските цени, борсовите индекси Dow Jones Industrial Index, Nasdaq Composite Index, българските SOFIX, BG40 и т.н.

Индексът на човешкото развитие на ООН, разработен през 1990 г. от пакистанския икономист Махбуб ул Хак е стандартизирано средство за оценяване най-вече на човешкото благополучие.

Сравненията в международен мащаб са само едно от възможните му приложения и той вече се използва като важен елемент при анализа на развитието вътре в дадена страна, включително и в България.

В рамките на проблематиката по развитието на селските райони, която е акцент на съвременната Обща селскостопанска политика, възниква обективна необходимост от специфична информация, нови показатели и критерии за оценка на състоянието и тенденциите в социално-икономическото развитие на селските административно-териториални общности.

Настоящата разработка представя методика за изчисляване на интегрален показател за оценка на развитието на българските селски райони, наречен Индекс на социално-икономическия статус. Методиката е приложена към групата на селските общности в Пловдивска област. Въз основа на получените резултати е направен опит за тяхната класификация според текущото ниво на социално-икономическото им развитие през 2003 г.

Индексът на социално-икономическия статус (ИСИС) представлява адаптиран към българските условия вариант на Индекса на икономическото здраве (Glasmeier and Fuellhart 1999), разработен за Appalachian Regional Commission в САЩ с цел идентифициране и характеризирание на западните, изоставящи в социално-икономическото си развитие административно-териториални единици, както и за проследяване на тенденциите в тяхното развитие на ежегодна база.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

1. Селски район в България

Дефиницията и списъкът на населените места в селските райони на България са конкретизирани с Наредба № 14 от 1.04.2003 г. на министъра на земеделието и горите и министъра на регионалното развитие и благоустройството, а именно:

„Селски райони са общините, на чиято територия няма град с население над 30 000 души и гъстотата на населението е под 150 жители на кв. км.”

Това означава, че в България е възприет т.нар. „териториален подход”, при който селският район е териториална общност, обособена на основата на административно-териториалното деление на страната, със своя местна икономика и размер, който съответства на местния пазар на труда. Българските селски райони са всъщност селски общности, т.е. селищни системи, разположени около общински център.

В Пловдивска област се намират 15 селски района. Това са общините Брезово, Калояново, Карлово, Кричим, Куклен, Лъки, Марица, Перушица, Първомай, Раковски, Родопи, Садово, Стамболийски, Съединение, Хисаря.

2. Интегрален Индекс на социално-икономическия статус на селски район

ИСИС осреднява четири други индекса, които измерват количествено важни аспекти на социално-икономическото състояние на селската община, чрез съпоставяне със средното национално ниво. ИСИС и субиндексите са конструирани така, че да са равни на 100%, когато показателят за общината съвпада с този за страната. Ако за конкретна година социално-икономическият статус или негов аспект на общината съвпада със средния за страната, нейният индекс – интегрален или субиндекс - ще бъде равен на 100%. Стойности над 100 ще показват, че по съответния показател, респективно по социално-икономическия си статус, общината изостава от средното за страната. И обратно, стойности на индексите под 100 ще свидетелстват за това, че социално-икономическото състояние на общината общо и по съответните елементи е по-добро от средното за България.

Съставните индекси имат следното съдържание, формули и информационни източници.

Индекс на пазарния доход ($I_{\text{ПД}}$) - предназначен за оценка на възможностите на общината да генерира доходи за своите граждани. По дефиниция пазарният доход е сума от доходите от заплати, дивиденди, ренти, без трансферните плащания (социални помощи, пенсии и др.). Той би трябвало да е равен на общия доход минус трансферните плащания.

$$I_{\text{ПД}} = 100 / [1 - (\text{ПД}_c - \text{ПД}_o) / \text{ПД}_c],$$

където: ПД е пазарният доход на глава от населението;

“с” – за страната;

“о” – за конкретната община.

Индекс на безработица ($I_{\text{Б}}$) - измерва мащабите на неоползотворената работна сила на селската община. Сравнява равнищата на безработица (РБ) на общината и на страната, изчислени по методиката на Агенцията по заетостта

$$I_{\text{Б}} = 100 \cdot \text{РБ}_o / \text{РБ}_c$$

Индекс на възрастова зависимост ($I_{\text{ВЗ}}$) - предназначен за оценка на относителния дял на тази част от населението, което е зависимо от труда на останалите. $K_{\text{ВЗ}}$ е равен на броя на лицата от населението в зависимите възрасти (по методология на ООН – населението под 15 и на 65 и повече години) на 100 души от населението в независимите възрасти (от 15 до 64 години)

$$I_{\text{ВЗ}} = 100 / [1 - (K_{\text{ВЗ}}^c - K_{\text{ВЗ}}^o) / K_{\text{ВЗ}}^c]$$

Индекс на трансферните плащания ($I_{\text{ТП}}$) - оценява степента на зависимост на местното население от външни (централизирани) източници на незаработен доход (социални трансфери). Сравнява съотношенията между трансферните плащания на глава от населението и пазарния доход, също на глава от населението, на общината със средното за страната

$$I_{\text{тп}} = 100 \cdot (\text{ТП}_0 / \text{ПД}_0) / (\text{ТП}_c / \text{ПД}_c),$$

където: ТП са трансферните плащания на глава от населението;

ПД - пазарният доход на глава от населението.

Обобщаващият **Индекс на социално-икономическия статус** се изчислява като непрегледена аритметична средна от индивидуалните индекси по следната формула

$$\text{ИСИС} = j (I_{\text{гд}} + I_{\text{б}} + I_{\text{вз}} + I_{\text{тп}})$$

3. Класификация на селските райони

За класификация на селските райони по социално икономически статус е използван кластерен анализ по метода на Ward с пакета SPSS – 9. Класификационни признаци са четирите субиндекса на ИСИС.

РЕЗУЛТАТИ

1. Субиндекс на пазарния доход

В България не е възможно да се осигурят всички необходими за изчисляване на този индекс данни за пазарния доход на ниво община, в т.ч. селска. Поради това пазарният доход на глава от населението е определен като сума от средната годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение и дохода от личното стопанство. Основание за това е обстоятелството, че в България

работната заплата има най-голям относителен дял в сумата на общия доход на населението, а производството на земеделска продукция в личните стопанства на домакинствата е дейност, с която те компенсират ограничените възможности на селските райони за генериране на достатъчно доходи от работна заплата за своите жители. Макар и недеklarирани, доходите от личното стопанство наистина допринасят съществено за оцеляването на селските домакинства, и не само селските, като се имат предвид високите нива на структурната и цикличната безработица през трудния и проточил се преход.

По този начин с пазарния доход на глава от населението се обхващат 58,24% от общия доход по данни за страната като цяло. Като се има предвид, че през 2003 г. делът на трансферните плащания възлиза на 22,97%, необхванати в пазарния доход остават само 18,79 % от целия му обем в рамките на общия доход. Недостатък на този подход е само обстоятелството, че може да се приложи еднократно – засега само за 2003 г. Доходите от личното стопанство са пресметнати приблизително на база на годишните работни единици вложен труд в земеделски стопанства на физически лица по данни на Дирекция „Агростатистика” към МЗГ за 2003 г., по общини и общо за България, като за база при остойностяването е използван доходът от личното стопанство на едно лице от населението. Последният за 2003 г. по данни от НСИ е равен на 388 лв.

Таблица 1. Индекс на пазарен доход и индекс на безработица (%) по селски общини на Пловдивска област, 2003 г.
Table 1. Index of market income and unemployment index (%) in rural municipalities of Plovdiv district, 2003

Индекс на пазарен доход Index of market income			Индекс на безработица Unemployment index		
Община Municipality	Индекс Index	Ранг Rank	Община Municipality	Индекс Index	Ранг Rank
Брезово Brezovo	70,63	1	Родопи Rodopi	74,13	1
Лъки Luki	70,84	2	Куклен Kuklen	83,22	2
Съединение Saedinenie	79,82	3	Карлово Karlovo	87,41	3
Хисаря Hissarya	88,54	4	Съединение Saedinenie	88,81	4
Калояново Kaloyanovo	95,52	5	Лъки Luki	92,31	5
Марица Maritsa	95,88	6	Калояново Kaloyanovo	93,01	6
Първомай Parvomay	97,10	7	Марица	111,89	7
Садово Sadovo	99,82	8	Първомай Parvomay	116,78	8
Карлово Karlovo	123,88	9	Хисаря Hissarya	138,46	9
Раковски Rakovski	126,04	10	Стамболийски Stamboliyski	147,55	10
Стамболийски Stamboliyski	152,44	11	Брезово Brezovo	155,24	11
Куклен Kuklen	167,21	12	Раковски Rakovski	166,43	12
Кричим Krichim	173,04	13	Перушица Perushtitsa	167,83	13
Родопи Rodopi	173,13	14	Кричим Krichim	220,98	14
Перушица Perushtitsa	193,25	15	Садово Sadovo	241,96	15

Според изчислените индекси (таблица 1) осем общини показват доходи на населението над средните за страната. Най-лошо е положението с пазарните доходи в Перушица, следвана от Родопи, Кричим, Куклен, Стамболийски. Като изключим съседните на Пловдив Родопи и Куклен, става ясно, че място в тази група намират тези общини, които, първо, не граничат с областния център, и, второ – не са богати на земеделски земи поради географското си разположение в полупланински и планински райони. В конкретния случай това са общините Перушица и Кричим.

2. Субиндекс на безработица

Данните за изчисляването на индекса са предоставени от Дирекция „Регионална служба по заетостта” - Пловдив. Равнището на безработица представлява процентното съотношение между средногодишния брой на регистрираните безработни и икономически активното население на общината. Тук трябва да се има предвид съдържанието на показателя равнище, т.е. коефициент на регистрираната безработица. При изчисляването му се броят само онези безработни лица, които имат регистрация в някое от регионалните поделения на Агенцията по заетостта. Не трябва да се забравя, че много фактически безработни лица, особено обезкуражените, и особено от населените места, където няма представителство на

регионалните бюра по труда, не поддържат такава регистрация.

През 2003 г. шест от 15-те селски общини показват равнища на регистрираната безработица под средното за България. Това са съседните на Пловдив общини Родопи (с най-добър показател) и Куклен, Карлово, Съединение, Лъки и Калояново (таблица 1). Най-тежко е състоянието с безработицата в Садово и Кричим.

3. Субиндекс на възрастова зависимост

Нашите изчисления се основават на данните на НСИ за възрастовата структура на населението към 31.12.2003 г. Резултатите са поместени в таблица 2.

По-добре от средното за страната е положението само в община Лъки. От всички Пловдивски селски общини с най-голямо отклонение се откроява Брезово – малко повече от 2 пъти над средното за страната. Сравнително голям е относителният дял на населението в зависимите възрасти в още три общини – Хисаря, Първомай и Садово.

4. Субиндекс на трансферните плащания

В настоящото изследване във величината на трансферните плащания на глава от населението са обхванати три групи социални трансфери. Първата група включва всички изплатени на физически лица

Таблица 2. Индекс на възрастова зависимост и индекс на трансферните плащания (%) по селски общини на Пловдивска област, 2003 г.

Table 2. Index of age dependence and index of the transfer payments (%) in rural municipalities of Plovdiv district), 2003

Индекс на възрастова зависимост Index of age dependence			Индекс на трансферните плащания Index of the transfer payments		
Община Municipality	Индекс Index	Ранг Rank	Община Municipality	Индекс Index	Ранг Rank
Лъки Luki	92,79	1	Хисаря Hissarya	67,90	1
Карлово Karlovo	100,04	2	Брезово Brezovo	69,27	2
Куклен Kuklen	104,35	3	Съединение Saedinenie	70,71	3
Кричим Krichim	109,25	4	Садово Sadovo	77,70	4
Стамболийски Stamboliyski	111,96	5	Първомай Parvomay	78,27	5
Родопи Rodopi	113,98	6	Лъки Luki	80,09	6
Марица Maritsa	114,81	7	Марица Maritsa	82,42	7
Раковски Rakovski	115,85	8	Раковски Rakovski	85,81	8
Перушица Perushtitsa	116,77	9	Калояново Kaloyanovo	101,28	9
Садово Sadovo	134,00	10	Куклен Kuklen	121,23	10
Първомай Parvomay	137,45	11	Карлово Karlovo	164,78	11
Хисаря Hissarya	146,77	12	Кричим Krichim	190,04	12
Съединение Saedinenie	148,90	13	Родопи Rodopi	190,69	13
Калояново Kaloyanovo	162,59	14	Стамболийски Stamboliyski	192,87	14
Брезово Brezovo	204,97	15	Перушица Perushtitsa	193,76	15

средства по линия на социалното подпомагане, по данни за 2003 г., предоставени от Регионалната дирекция за социално подпомагане, Пловдив. Във втората група са изплатените обезщетения при безработица. А в третата - изплатените пенсии, по данни на Районното управление „Социално осигуряване“, Пловдив. По технически причини НОИ не може да предостави разпределение по общини на изплатените парични средства по указа за насърчаване на заетостта, поради което този вид плащания не фигурират в общата сума на социални трансфери.

Разходите за пенсии заемат максимален дял в общата сума на социалните трансфери. При различните общини делът им варира от 73% в Кричим до 91% в Родопи при среден процент за България 88,3%. В осем от петнадесетте пловдивски селски общини величината на пенсионните плащания на едно лице от населението е под средното за страната.

На второ място се нареждат изплатените средства за социално подпомагане. От всичките 9 общини с равнища над средната за страната се открояват Кричим и Садово. Съответните суми възлизат на 89,21 и 95,74 лв. на човек от населението и превишават средното ниво за страната повече от 2 пъти.

Най-нисък е относителният дял на изплатените като обезщетения при безработица суми. Тук над средното за България са само три от селските общини на областта – Карлово, Хисаря и Лъки. Тези три общини се отличават с наличие на промишленост и лечебен

туризъм, който с известна доза условност можем да приемем за сезонно вариращ. Ситуацията с обезщетенията за безработица според нас показват две тенденции. Първо, че промишлените предприятия по-скоро свиват производството си, отколкото бележат прогрес. Второ, в селските райони има много продължително безработни, които поради това отдавна са загубили правата си на парични обезщетения, и вероятно много обезкуражени безработни, които са прекратили регистрацията си в бюрата по труда, защото не вярват, че могат да се устроят на работа.

В особено неблагоприятна позиция се намират само четири от наблюдаваните общини, а именно Кричим, Родопи, Стамболийски и Перушица (таблица 2). Тези общини се отличават от останалите с неблагоприятно съчетание на нисък икономически потенциал за генериране на заработени доходи и повишена зависимост от трансферирани такива.

5. Интегрален Индекс на социално-икономическия статус (ИСИС)

От 15-те пловдивски селски общини само Лъки и Съединение имат по-висок от средния за страната социално-икономически статус (таблица 3). Това класиране на Лъки се предопределя от добрите резултати по всичките четири съставни показатели на ИСИС. Но главно от по-високото равнище на заработените в общинската икономика заплати. В основата на това постижение стои основният през 90-

Таблица 3. Индекс на социално-икономическия статус (%) на селските общини в област Пловдив, 2003 г.
Table 3. Index of the socioeconomic status (%) of the rural communities in Plovdiv district, 2003

Община Municipality	ИСИС ISES	Ранг Rank
Лъки Luki	84,01	1
Съединение Saedinenie	97,06	2
Марица Maritsa	101,25	3
Първомай Parvomay	107,40	4
Хисаря Hissarya	110,42	5
Калояново Kaloyanovo	113,10	6
Куклен Kuklen	119,00	7
Карлово Karlovo	119,03	8
Раковски Rakovski	123,53	9
Брезово Brezovo	125,03	10
Родопи Rodopi	137,98	11
Садово Sadovo	138,37	12
Стамболийски Stamboliyski	151,21	13
Перушица Perushtitsa	167,90	14
Кричим Krichim	173,33	15

Таблица 4. Общини и основни статистически характеристики на субиндексите по кластър
Table 4. Municipalities and descriptive statistics of the composite indexes in clusters

Кластър Clusters	Индекс на пазарен доход Index of market income	Индекс на безработица Unemployment index	Индекс на социалните трансфери Index of social transfers	Индекс на възрастова зависимост Index of age dependence
Кластър 1 нормален социално-икономически статус Cluster 1 normal socioeconomic status	Лъки, Съединение, Марица, Първомай, Хисаря, Калояново, Брезово Luki, Saedinenie, Maritsa, Parvomay, Hissarya, Kaloyanovo, Brezovo			
Брой Number	7	7	7	7
Размах Range	26,47	66,43	33,38	112,18
Минимум Minimum	70,63	88,81	67,9	92,79
Максимум Maximum	97,1	155,24	101,28	204,97
Средна аритметична Average	85,48	113,79	78,56	144,04
Стандартно отклонение Standard deviation	11,69	25,35	11,51	35,62
Кластър 2 среден социално-икономически статус - проблем с безработицата Cluster 2 average socioeconomic status and problem with unemployment	Раковски, Садово Rakovski, Sadovo			
Брой Number	2	2	2	2
Размах Range	26,22	75,53	8,11	18,15
Минимум Minimum	99,82	166,43	77,7	115,85
Максимум Maximum	126,04	241,96	85,81	134,00
Средна аритметична Average	112,93	204,19	81,76	124,92
Стандартно отклонение Standard deviation	18,54	53,41	5,73	12,83
Кластър 3 среден социално-икономически статус - проблем с доходите Cluster 3 average socioeconomic status and problems with income	Карлово, Родопи, Куклен Karlovo, Rodopi, Kuklen			
Брой Number	3	3	3	3
Размах Range	49,25	13,28	69,46	13,94
Минимум Minimum	123,88	74,13	121,23	100,04
Максимум Maximum	173,13	87,41	190,69	113,98
Средна аритметична Average	154,74	81,59	158,90	106,12
Стандартно отклонение Standard deviation	26,89	6,79	35,10	7,14
Кластър 4 нисък социално-икономически статус Cluster 4 low socioeconomic status	Перущица, Стамболийски, Кричим Perushtitsa, Stamboliyski, Krichim			
Брой Number	3	3	3	3
Размах Range	40,81	73,43	3,72	7,52
Минимум Minimum	152,44	147,55	190,04	109,25
Максимум Maximum	193,25	220,98	193,76	116,77
Средна аритметична Average	172,91	178,79	192,22	112,66
Стандартно отклонение Standard deviation	20,40	37,92	1,94	3,81

те години на миналия век и след това отрасъл рудодобивна промишленост, представен от работническо-менеджърското дружество "Лъки-Инвест" АД. Втората позиция се заема от община Съединение, а изоставането на Марица спрямо тях е незначително.

Следва относително компактна група от 7 общини, спрямо която следващите две – Родопи и Садово, съществено изостават. Това, което обединява в сравнително хомогенната група 3-те общини Първомай, Хисаря и Калояново, е сравнително обширната територия, повечето населени места, голямата численост на населението и богатството на земеделски земи. Следват двойките Куклен и Карлово, след тях Раковски и Брезово, и накрая Родопи и Садово, вътре в които общините почти не се различават помежду си. Общото за Куклен и Карлово е значителният дял на полупланинската и планинската територия. Докато Куклен печели от съседството си с Пловдив, Карлово има промишленост. Проблемите на Карлово се коренят в некомпенсирания срив на производството в местните военни заводи и големи машиностроителни предприятия след 1989 г.

Общото при Раковски и Брезово е обширната, но рядко населена територия, а за Родопи и Садово това, че граничат с град Пловдив.

Индексът на социално-икономическия статус подрежда на последните места, с най-нисък статус, селските общини Садово, Стамболийски, Перушица и Кричим - всичките бивши членове на голямата община Родопи. Перушица и Стамболийски са малки общини – особено Перушица. Последната се отличава и с твърде ограничен размер на земеделските земи. А Садово е съседна на Пловдив. Прави впечатление компактната територия, която образуват общините Кричим, Стамболийски и Перушица, ситуирана в югозападната част на областта.

6. Класификация на селските райони

Дендрограмата на кластерния анализ и съответните обобщаващи статистически характеристики по четирите субиндекса недвусмислено водят до обособяването на селските общини на областта в четири кластера (таблица 4).

Попадналите в първия кластер общини, могат да бъдат категоризирани като такива с нормален, в смисъл - близък до средния за страната социално-икономически статус. Това са седемте общини – Лъки, Съединение, Марица, Първомай, Хисаря, Калояново и Брезово (таблица 4). За тази група е характерно, че заработените и трансферираните доходи на жителите им са над средното равнище за човек от населението в страната, но имат леко завишена безработица и силно влошена възрастова структура (таблица 4).

Двете общини във втория кластер - Садово и Раковски, са повече от два пъти по-зле от средното за страната по отношение на равнището на регистрираната безработица. По-добре са с трансферираните, но изостават по заработените доходи и дял на населението в зависимите възрасти. Може да бъдат категоризирани като селски общини със среден социално-икономически статус и сериозни проблеми с търсенето на труд.

В третия кластер се намират Карлово, Родопи и Куклен - три общини, за които е характерно, че изостават значително както със заработените, така и с трансферираните доходи. Подходящо е да бъдат категоризирани като селски общини със среден социално-икономически статус, изпитващи затруднения с доходите.

В четвъртия кластер попадат три много малки като територия, като брой населени места и като население общини, които освен това граничат една с друга в една компактна територия в югозападната част на Пловдивска област, в голямата си част с полупланински и планински релеф. Това са Перушица, Стамболийски и Кричим. И трите са обособени като самостоятелни общини неотдавна – в края на 90-те години, и трите преди това са били част от голямата община Родопи. При тях изоставането е съществено и тотално – по всичките четири индикатора за съизмерване на състоянието на общината със средното национално равнище. Поради това могат да бъдат категоризирани като селски общини с нисък социално-икономически статус.

При кластерния анализ изпъкнаха и следните важни групировъчни признаци: съседство с областния център, богатство от земеделски земи, големина на общината, относителен дял на индустрията в отрасловата структура, топографска характеристика на територията.

ИЗВОДИ

Конструкцията и съставът на предлагания показател „Индекс на социално-икономическия статус“ създават възможности за по-детайлно изследване на качествено и пространственото разпределение на селските райони на базата на подбрани индикатори за оценка на тяхното социално-икономическо състояние, както и за обособяването на еднородни групи общини според постигнатото текущо ниво на социално-икономическото им развитие.

При ежегодна информационна осигуреност ИСИС може да бъде използван освен за ранжиране на селските райони според текущото им социално-икономическо състояние и за оценка на краткосрочните тенденции в развитието на общинско или друго регионално равнище.

В български условия предлаганият интегрален индекс може да се интерпретира като оценка както на социално-икономическия статус, така и на социално-икономическия потенциал за развитие на селските общини.

ЛИТЕРАТУРА

Борисов, Б., Л. Борисова, 2000. Паралел между икономическите условия в общините и индекса за човешко развитие, доклад пред научно-практическа конференция с международно участие „Трудовата заетост и социалната политика в условията на евроинтеграцията, Свищов.

Наредба № 14 от 1.04. 2003 г. за определяне на населените места в селски и планински райони на министъра на земеделието и горите и министъра на регионалното развитие и благоустройството, обн. ДВ, бр. 35 от 16.04.2003 г.

Amy, K. Glasmeier and Kurtis G. Fuellhart, 1999. Creating a New Future for Distressed Counties; A Report to the Appalachian Regional Commission, John D. Whisman

Scholar Program, Institute for Policy Research and Evaluation, The Pennsylvania State University, January. <http://www.appalachianregionalcommission.org/backup/index2996.html?nodeId=1374&print=yes>

Забележка

Настоящата разработка е част от научноизследователски проект, финансиран от НИЦ при АУ – Пловдив, завършен през 2006 г., на тема „Възможности за повишаване равнището на заетост в селските райони (по примера на Пловдивска област)“.

Статията е приета на 6.04.2010 г.

Рецензент – доц. д-р Алекси Алексиев

E-mail: a.alexiev@au-plovdiv.bg